

Cesar Franc I.

Cesar Franc, ded našega svetlega cesarja, bil je 24 let star, ko je prevzel vladarstvo avstrijskih dežel. Njegov oče Leopold je bil moder vladar, in je le prekmalu umrl. Nasledoval mu je njegov sin Franc, kateri je bil tudi nemšk cesar.

Cesar Franc komaj nastopi vladarstvo, že mu napové Francoska vojsko, v katero je moral privoliti tedanji francoski kralj Ludovik XVI.

Začela se je strašna francoska vojska, katera je z malimi prestanki trajala celih 23 let; a poslednjič se je vendar za Avstrijo slavno končala.

V začetku je šlo Avstrijcem vse po sreči; a ravno to je Francoze še bolj razkačilo; odstavijo svojega kralja in ga 21. jan. 1793. l. obglávijo. Ko se zaradi tega vsi evropski vladarji vzdignejo zoper Francoze, šlo je na Francoskem v vojsko vse, kar je le moglo orožje nositi. Francozi so povsod zmagovali, in 1797. leta je bil francoski vojskovodja, pozneje francoski cesar Napoleon I. že v sredi avstrijskih dežel. Dasiravno je bil tega leta mir sklenjen, vendar se je že čez dve leti pozneje začela zopet vojska. Avstrija je v pomirji izgubila Lunevice in Nizozemljo; druge avstrijske dežele je pa cesar Franc dné 11. avgusta 1804. leta povzdignil v dedno avstrijsko cesarstvo.

Po nesrečnej vojski 1805. leta, in ker so kralji in knezi južne Nemčije z Napoleonom stopili v zvezo, odložil je cesar Franc I. dné 6. avgusta 1806. leta naslov nemškega cesarja, in rimsko-nemško cesarstvo je zatonilo po tisočletnem obstanku. Celih 533 let je bila ta čast pri habsburškeji rodovini.

Tudi vojska 1809. leta je bila za Avstrijo v obče nesrečna, in takrat je vsa Kranjska dežela, Koroške dežele polovica, in Hrvaško do reke Save prišla pod Napoleonovo oblast.

A čeravno je bila Avstrija zelo potrta, vendar je 1813. leta odločila osodo cele Evrope. Cesar Franc je stopil v zvezo s pruskim kraljem Viljemom in z ruskim carom Aleksandrom proti Napoleonu, in vojska ni bila poprej končana, dokler niso zavezniki Napoleona popolnem zmagali in postavili na daljni otok Sv. Helene, kjer je 1821. l. umrl.

Evropa je dobila zopet mir, in Avstrija je s svojimi nemškimi deželami pristopila k nemški zvezi.

Da se pa evropski mir postavi na trdno podlogo, stopil je cesar Franc z ruskim carom Aleksandrom in s pruskim kraljem Viljemom v tako imenovano sveto zavezo. Zavezali so se, da jih bode vodila povsod le krščanska vera, da svoje podložne hočejo vladati kakor otroke, katere jim je Bog izročil v oskrbovanje ter skrbeti za njih časni in večni blagor.

Cesar Franc I. se je s svojima zaveznikoma sešel 1818. leta v Porečji, 1820. leta v Tropavi, 1821. leta v Ljubljani, in poslednjič 1822. leta v Veroni, da so se pomenkovali, kako bi ohranjevali mir v Evropi.

Za časa cesarja Franc I. je Avstrija dosegla vrhunec svoje moči in veljave.

Cesar Franc se je odlikoval s pravico in resnicoljubjem, z vljudnostjo do podložnih in modrostjo, s katero je vladal avstrijsko državo.

Dopolnil je 43 let svoje vlade, ko je 1835. leta 67 let star umrl, ter zapustil svoj krščanski prestol svojemu sinu, Ferdinandu I.

